

اتحادیه اقتصادی اوراسیا

مقدمه

اتحادیه اقتصادی اوراسیا فعالیت خود را رسماً از ابتدای ژانویه سال ۲۰۱۵ آغاز کرد.

ریشه نظری تکوین اتحادیه اقتصادی اوراسیا را بایستی در پیشنهاد [نور سلطان نظر بایف](#)، رئیس‌جمهور [قزاقستان](#) در سال ۱۹۹۴ در خصوص تکوین بلوک تجاری منطقه‌ای جستجو کرد. پس از طرح این پیشنهاد، در سال ۲۰۰۰ [بلاروس](#)، [قزاقستان](#)، [روسیه](#)، [قرقیزستان](#) و [تاجیکستان](#) جامعه اقتصادی اوراسیا را با هدف ایجاد بازار مشترک برای کشورهای عضو به وجود آوردند که [ازبکستان](#) نیز در سال ۲۰۰۶ به آن پیوست.

در سال ۲۰۰۷، روسیه، قزاقستان و بلاروس درباره ایجاد یک اتحادیه گمرکی میان خود به توافق رسیدند. در سال ۲۰۰۹، ابتدا توافقاتی میان مسکو، آستانه و مینسک در خصوص ایجاد تعرفه گمرکی مشترک (ایجاد کد مشترک به جای قوانین داخلی) صورت پذیرفت و در نهایت، توافقات مذکور به امضای رؤسای جمهوری سه کشور رسید و بدین ترتیب، اتحادیه گمرکی در سال ۲۰۱۰ میان این سه کشور شروع به فعالیت کرد.

اتحادیه اقتصادی اوراسیا از ادغام اتحادیه گمرکی منطقه اوراسیا و نیز جامعه اقتصادی اوراسیا و به منظور مدرن سازی همه جانبه، همکاری و بهبود رقابت پذیری اقتصادهای ملی و ایجاد شرایط توسعه پایدار برای بهبود شرایط زندگی جمعیت کشورهای عضو ایجاد گردید. این اتحادیه فعالیت خود را رسماً از ابتدای ژانویه سال ۲۰۱۵ آغاز کرد.

اهداف و اولویتهای اتحادیه

اهداف و اولویتهای اتحادیه گمرکی شامل حذف تعرفه‌های گمرکی داخلی کشورهای عضو، ایجاد تعرفه خارجی مشترک و یک بازار واحد گسترده میان روسیه، قزاقستان و بلاروس اعلام شد.

ایده تأسیس فضای واحد اقتصادی موجب شد رؤسای جمهور روسیه، بلاروس، قزاقستان توافقنامه ایجاد اتحادیه اقتصادی اوراسیا را در سال ۲۰۱۴ امضاء کنند که در اول ژانویه سال ۲۰۱۵ اجرایی شود.

هدف این اتحادیه، ایجاد فضای واحد اقتصادی، توسعه بازار مشترک و دستیابی به حرکت آزاد کالا، سرمایه، خدمات و مردم در بازار واحد کشورهای عضو، کاهش قیمت کالاها با کاهش هزینه‌های حمل و نقل مواد خام، ترویج رقابت سالم در بازار مشترک، سیاست‌های مشترک در کشاورزی، انرژی، فناوری و حمل و نقل اعلام شده است.

ارمنستان در ۲ ژانویه ۲۰۱۵ و قرقیزستان در ۶ اوت ۲۰۱۵ به عضویت کامل اتحادیه اقتصادی اوراسیا درآمدند. در حال حاضر، اعضای این اتحادیه روسیه، بلاروس، قزاقستان، قرقیزستان و ارمنستان هستند که عضو اتحادیه گمرکی اوراسیا نیز هستند. تاجیکستان، گرجستان، ازبکستان، مولداوی، اوکراین، پاکستان، ترکیه، ایران، چین و ویتنام نیز از دیگر گزینه‌های احتمالی عضویت در این اتحادیه اوراسیا هستند.

ترکیب کشورهای عضو اتحادیه اقتصادی اوراسیا

- روسیه (از ۱ ژانویه ۲۰۱۵)
- بلاروس (از ۱ ژانویه ۲۰۱۵)
- قزاقستان (از ۱ ژانویه ۲۰۱۵)
- ارمنستان (از ۲ ژانویه ۲۰۱۵)
- قرقیزستان (از ۱۲ آگوست ۲۰۱۵)

در حال حاضر تعداد کشورهای عضو در مقایسه با تعداد کشورهایی که در اصل این معاهده را امضا کردند، افزایش یافته است. توسعه اتحادیه اقتصادی اوراسیا دارای چشم انداز می باشد.

کشورهای ناظر اتحادیه

- مولداوی (از ۱۴ آوریل ۲۰۱۷)

نامزدهای عضویت در اتحادیه

- تاجیکستان
- مولداوی
- ازبکستان
- مغولستان
- ترکمنستان
- ایران
- ترکیه
- هند
- چین
- تونس

ریاست اتحادیه

رویدادهای اصلی در اتحادیه	رئیس کشور	کشور	سال
آغاز کار اتحادیه اقتصادی اوراسیایی بین ارمنستان، بلاروس، قزاقستان و روسیه، و بعداً" قرقیزستان	الکساندر لوکاشنکو	بلاروس	۲۰۱۵
منطقه آزاد تجاری با ویتنام	نورسلطان نظر بایف	قزاقستان	۲۰۱۶
اعطای وضعیت کشور ناظر به مولداوی	آلمازبیک آتامبایف	قرقیزستان	۲۰۱۷
	ولادیمیر پوتین	روسیه	۲۰۱۸
	آرمن سرکیسیان	ارمنستان	۲۰۱۹
	الکساندر لوکاشنکو	بلاروس	۲۰۲۰
	در انتخابات ۲۰۲۰ مشخص خواهد شد	قزاقستان	۲۰۲۱
	سورونبای ژنبییکوف	قرقیزستان	۲۰۲۲

هر سال یک کشور عضو اتحادیه به عنوان رئیس اتحادیه انتخاب می شود. در سال ۲۰۱۵ بلاروس به ریاست پیشنهاد شد.

شاخص های کلی اقتصادی اتحادیه

- تولید ناخالص داخلی در اتحادیه اقتصادی اوراسیا - ۲,۲ تریلیون دلار (۳,۲٪ تولید ناخالص داخلی جهانی)
- تولید صنعتی - ۱,۳ تریلیون دلار (۳,۷٪ تولید صنعتی جهانی)
- حجم تجارت خارجی با کالاهای اتحادیه اقتصادی اوراسیا با کشورهای ثالث - ۸۷۷,۶ میلیارد دلار (۳,۷٪ از صادرات جهان، ۲,۳٪ از واردات جهان)

مساحت و جمعیت

- مساحت کشورهای عضو اتحادیه بیش از ۲۰ میلیون کیلومتر مربع می باشد.
- تعداد جمعیت برای ۱ ژانویه ۲۰۱۶-۱۸۲,۷ میلیون نفر (۲,۵٪ تعداد جمعیت جهانی)
- تعداد جمعیت به لحاظ اقتصادی فعال در سال ۲۰۱۶-۹۲,۹ میلیون نفر (۲,۸٪ تعداد جهانی)
- نرخ بیکاری ۵,۳٪ (اتحادیه اروپا - ۱۰,۲٪، ایالات متحده آمریکا - ۶,۲٪، جهان - ۸,۴٪) (۴,۹٪ کمتر از نرخ اتحادیه اروپا)

انرژی

- استخراج نفت - ۶۰۷,۵ میلیون تن، جایگاه ۱ در جهان (۱۴,۶٪ تولید جهانی)
- استخراج گاز - ۶۸۲,۶ میلیارد متر مکعب، جایگاه ۲ در جهان (۱۸,۴٪ تولید جهانی)
- تولید انرژی برق - ۱۲۱۰,۲ میلیارد کیلووات ساعت، جایگاه ۴ در جهان (۵,۱٪ تولید جهانی)

صنعت

- تولید فولاد - ۷۶,۹٪ میلیون تن، جایگاه ۵ در جهان (۴,۵٪ تولید جهانی)
- تولید کودهای معدنی - ۲۷۳۴۹ هزار تن، جایگاه ۲ در جهان (۱۰,۸٪ تولید جهانی)
- تولید چدن - ۵۴,۶ میلیون تن، جایگاه ۳ در جهان (۴,۵٪ تولید جهانی)

زیرساخت

- طول مسیرهای راه آهن - ۱۰۷ هزار کیلومتر (جایگاه ۲ در جهان)
- طول راه های خورویی - ۱۶۰۵,۹ هزار کیلومتر (جایگاه ۵ در جهان)
- سهم جمعیتی دارای دسترسی به شبکه اینترنت - ۵۹,۴٪ جمعیت (۴,۴٪ کاربران جهانی اینترنت)

کشاورزی

- تولیدات کشاورزی - ۱,۱۴۴ میلیارد دلار (۵,۵٪ تولید جهانی)
- محصول ناخالص کشت غله و حبوبات - ۱۳۴ میلیون تن، جایگاه ۵ در جهان (۵,۵٪ تولید جهانی)
- تولید شیر - ۴۴ میلیون تن، جایگاه ۳ در جهان (۷٪ تولید جهانی)

ساختار و نهادهای مدیریتی اتحادیه

شورای عالی اقتصادی اوراسیا

عالی ترین نهاد اتحادیه اقتصادی اوراسیا، شورای عالی اقتصادی اوراسیا می باشد که شامل روسای جمهور کشورهای عضو اتحادیه می شود. جلسات آن حداقل یک بار در سال برگزار می شود. اولین جلسه از زمان آغاز به کار اتحادیه اقتصادی اوراسیا در ۸ مه ۲۰۱۵ در کرملین برگزار شد.

سران دولت های کشورهای عضو، عضو شورای اقتصادی بین الدولی اوراسیا هستند. آن شورا تضمین اجرای و نظارت بر اجرای تصمیمات شورای عالی را در سطح رؤسای جمهور را فراهم می کند، حکم کمیسیون اقتصادی اوراسیا را می دهد، و همچنین دیگر اختیارات را دارد. جلسات حداقل دو بار در سال برگزار می شود. اولین جلسه در تاریخ ۶ فوریه ۲۰۱۵ در Gorki، در محل اقامت رئیس دولت روسیه در حومه مسکو برگزار شد.

کمیسیون اقتصادی اوراسیا یک نهاد فعال دائمی نظارتی اتحادیه است. در میان وظایف آن: تضمین شرایط برای عملکرد و توسعه اتحادیه، و همچنین تدوین طرح های پیشنهادی در مورد مسائل همکاری اقتصادی می باشد.

شورای بین دولتی

متشکل از سران دولت کشورهای عضو. جلسات شورای بین دولتی در صورت لزوم، اما نه کمتر از دو بار در سال برگزار می شود. وظیفه اصلی آن تحقق و کنترل اجرای معاهده اتحادیه اقتصادی اوراسیا، معاهدات بین المللی در چارچوب اتحادیه و تصمیمات شورای عالی می باشد.

کمیسیون اقتصادی اوراسیا

نهاد دائمی رگولاتوری فراملی اتحادیه، که مقر آن در مسکو است. وظایف اصلی کمیسیون، اطمینان از شرایط کارکرد و توسعه اتحادیه و همچنین تدوین طرح های پیشنهادی برای ادغام اقتصادی در چارچوب اتحادیه است.

دادگاه اتحادیه

یک نهاد قضایی اتحادیه که بکارگیری پیمان اتحادیه اقتصادی اوراسیا توسط کشورهای عضو و نهادهای اتحادیه و سایر معاهدات بین المللی را در چارچوب اتحادیه تضمین می کند.

شورای بازرگانی (زیر مجموعه کمیسیون اقتصادی اوراسیا)

در ۲۲ مه ۲۰۱۵، در جریان ۸ امین فروم اقتصادی آستانه، یک توافقنامه برای ایجاد شورای بازرگانی اتحادیه اقتصادی اوراسیا امضا شد که بنیانگذاران آن اتاق ملی کارفرمایان قزاقستان "Atameken"، اتحادیه صنعتگران و کارآفرینان روسیه، کنفدراسیون صنعتگران و کارفرمایان بلاروس، اتحادیه صنعتگران و کارآفرینان (کارفرمایان) ارمنستان، اتحادیه صنعتگران و کارآفرینان قرقیزستان بودند. کار شورا به ایجاد گفتگوی بین محافل کسب و کار کشورهای عضو اتحادیه اقتصادی اوراسیا کمک می کند و همچنین هماهنگی متقابل آنها با کمیسیون اقتصادی اوراسیا و رهبری کشورها را تضمین می کند.

کمیته مشاوره ای در زمینه سیاست های مالیاتی و اداری نزد هیات کمیسیون اقتصادی اوراسیا (زیر مجموعه کمیسیون اقتصادی اوراسیا)

کمیسیون اقتصادی اوراسیا- یک سازمان دائمی فعال فراملی نظارتی اتحادیه است که آنرا شورای کمیسیون و هیئت کمیسیون تشکیل می دهند.

شورای کمیسیون شامل معاونان نخست وزیران کشورهای عضو اتحادیه می شود. ترکیب هیات کمیسیون اقتصادی اوراسیا را رئیس و وزرای کمیسیون تشکیل می دهند.

وظایف اصلی کمیسیون عبارت است از تامین شرایط عملکردی و توسعه اتحادیه اقتصادی اوراسیا، و همچنین تدوین طرح های پیشنهادی در زمینه ادغام اقتصادی در چارچوب اتحادیه اقتصادی اوراسیا.

وظایف اصلی کمیته مشورتی، تهیه پیشنهادها برای هیئت مدیره شامل تهیه پیش نویس های اسناد حقوقی قانونی اتحادیه در زمینه اجرای سیاست مالیاتی و اداری، در موارد زیر است:

۱. شکل گیری رویکردهای متحد در اجرای سیاست مالیاتی کشورهای عضو اتحادیه اقتصادی اوراسیا در زمینه های مورد توافق؛
۲. هماهنگ سازی قوانین مالیاتی کشورهای عضو اتحادیه اقتصادی اوراسیا در زمینه های مورد توافق؛
۳. بهبود مبنای قانونی و حقوقی اتحادیه اقتصادی اوراسیا در زمینه:

- مالیات غیرمستقیم در تجارت متقابل در قلمرو گمرکی مشترک اتحادیه اقتصادی اوراسیا؛

- گردش مالی کالاهای شامل مالیات (از جمله محصولات الکلی) در قلمرو گمرکی مشترک اتحادیه اقتصادی اوراسیا؛

- مالیات مستقیم؛

۴. بهبود مدیریت مالیاتی، شامل مسائل مربوط به کنترل مالیات بر قیمت گذاری انتقال؛

۵. بهبود تعامل اطلاعاتی نهادهای مالیاتی کشورهای عضو اتحادیه اقتصادی اوراسیا؛

۶. بحث در مورد مسائل عملی استفاده از مبنای قانونی و حقوقی اتحادیه اقتصادی اوراسیا، تنظیم جنبه های مالیات و تهیه توصیه هایی برای حل وضعیت های مشکل دار.

شورای عالی اقتصادی اوراسیا، مهمترین رکن اتحادیه اقتصادی اوراسیا است که از سران کشورهای عضو تشکیل شده است. دومین رکن اتحادیه، شورای بین دولتی اوراسیا است که اعضای آن، نخست وزیران کشورهای عضو هستند.

کمیسیون اقتصادی اوراسیا، رکن اجرایی اتحادیه است. مقر این کمیسیون به عنوان سازمان نظارتی بر اتحادیه گمرکی، در مسکو قرار دارد، متشکل از ده نفر است که از هر پنج کشور عضو، دو نفر نماینده در آن حضور دارد. در کمیسیون اقتصادی اوراسیا بیش از یک هزار نفر از متخصصان مربوطه مشغول به فعالیت هستند.

تصمیمات کمیسیون اقتصادی اوراسیا در صورتی که توسط دو سوم آراء در هیأت ده نفره تصویب شود، برای تمامی کشورهای عضو الزام آور خواهد بود. با این حال، هر یک از اعضا از طریق کمیسیون شورای اقتصادی اوراسیا که شامل معاونان نخست وزیران کشورهای عضو است، دارای حق وتو هستند. در صورتی که میان اعضا در خصوص موضوعی اختلاف وجود داشته باشد، موضوع اختلاف به نخست وزیران کشورهای عضو که دو بار در سال در قالب شورای بین دولتی اوراسیا با یکدیگر ملاقات می کنند، ارسال می شود.

معمولاً موضوعات خطیر و بحث برانگیز به شورای عالی اقتصادی اوراسیا، که سالانه در سطح سران برگزار می شود، ارجاع داده می شود. همچنین یک نهاد قضایی تحت عنوان دادگاه اتحادیه اقتصادی اوراسیا وجود دارد که به حل اختلاف و تفسیر مسائل حقوقی اتحادیه می پردازد.

بودجه اتحادیه و سهم هر عضو

تامین مالی فعالیت های نهادهای اتحادیه بوسیله اعتبارات بودجه ای اتحادیه انجام می شود که به حساب سهم کشورهای عضو به روبل روسیه تشکیل شده است.

در آمد ۶۲۷ ۷۳۴ هزار روبل روسیه (۳۳۹ ۱۱۸ ۱۳۸ دلار آمریکا) ؛ هزینه ها ۶۲۷ ۷۳۴ هزار روبل روسیه بوده است.

سهم هر کشور در هزینه ها عبارتند از : ارمنستان- ۴۰۰ ۸۵۴ ۸۵ روبل (۱۱۴/۵۳۳ دلار) ؛ بلاروس- ۰۰۰ ۶۹۹ ۳۵۲ روبل (۱۹۶/۲۹۸ دلار) ؛ قزاقستان- ۰۰۰ ۹۳۲ ۵۴۹ روبل (۲۱۴/۸۲۰ دلار) ؛ قرقیزستان- ۹۰۰ ۹۵۷ ۱۴۶ روبل (۲۴۸/۶۲۴ دلار) ؛ روسیه- ۷۰۰ ۱۸۳ ۵۹۹ روبل (۵۶۶/۸۴۲ دلار).

منابع انگلیسی

-“About the Eurasian Economic Commission”, 2016, available:
<http://www.eurasiancommission.org/en/Pages/ses.aspx>

-“Customs Union of Russia, Belarus and Kazakhstan”,2010, available:
<http://www.ifcg.ru/en/information/customs-union.html>

-“Russia-led EEU & Israel may ink free trade pact in 2017”, 2016, available:
<https://www.rt.com/business/364530-eeu-israel-deal-talks/>

-“The Eurasian Economic Union: Power, Politics and Trade”, 2016, International Crisis Group, available: <https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/central-asia/>

ارتباط با ما:

INTL@CPDI.IR

امور بین الملل